

ΠΕΡΙΟΧΕΣ NATURA: ΕΝΑΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (Ιούλιος 2010)

Συγγραφέας: ΙΟΛΗ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Σε περίοδο έντονης οικονομικής κρίσης, όπως αυτή που βιώνει η χώρα σήμερα, ίσως κάποιος θεωρήσει πολυτέλεια την επέκταση, από πλευράς Ελλάδας, του ευρωπαϊκού οικολογικού δικτύου Natura 2000. Μια τέτοια προσέγγιση, ωστόσο, είναι αναχρονιστική, και θυμίζει επιχειρήματα παλαιότερων δεκαετιών, πριν, δηλαδή, γίνει ευρέως αποδεκτή η έννοια της «βιώσιμης ανάπτυξης» που θεωρεί αυτονόητη την παράλληλη προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ευμάρειας και της προστασίας του περιβάλλοντος.

Παρόλα αυτά, πρόσφατα και με αφορμή την αποστολή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή καταλόγου με διευρυμένες ή νέες περιοχές προς ένταξη στο δίκτυο Natura, επανήλθαν στο προσκήνιο θέσεις που προβάλλουν την προστασία του περιβάλλοντος ως τροχοπέδη στην ανάπτυξη. Κι αυτό παρά το γεγονός ότι το Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει εκδώσει τρεις διαφορετικές καταδικαστικές αποφάσεις κατά της Ελλάδας λόγω της ελλιπούς εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας και την προ των πυλών απειλή επιβολής προστίμου.

Αντί της συμμόρφωσης και της αξιοποίησης της προστασίας των πολύτιμων οικολογικών στοιχείων ως ευκαιρία για τη μετάβαση σε μια διαφορετική ανάπτυξη φαίνεται κάποιος προτιμούν η χώρα να αναγκαστεί να δαπανήσει σε πρόστιμα δημόσιους πόρους που προφανώς θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει πολύ πιο αποδοτικά. Μην μας εκπλήσσει όμως αυτή η στάση, καθώς το έργο το έχουμε ξαναδεί, προ δεκαετίας. Τότε, παρά την επιβολή προστίμου για τη χωματερή του Κουρουπητού, η χώρα δεν προχώρησε στον σχεδιασμό ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης των απορριμμάτων με αποτέλεσμα εν έτει 2010 η Ελλάδα να διαπραγματεύεται την επιβολή νέου -τσουχτερού- προστίμου όχι για μία αλλά για κάθε μία από τις παράνομες χωματερές της χώρας.

Την ίδια στιγμή, η λανθασμένη εντύπωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές δεν

αποτελούν ευκαιρία αλλά εμπόδιο για την τοπική ανάπτυξη δεν είναι ίσως απολύτως αδικαιολόγητη: Όσο απουσιάζει από τη χώρα ένα πλαίσιο που να καθορίζει με σαφήνεια ποιες δραστηριότητες επιτρέπονται στις περιοχές Natura 2000 και με ποιες προϋποθέσεις, ποιες απαγορεύονται και ποιο είναι το καθεστώς διαχείρισής τους δεν μπορούμε στην πραγματικότητα να εκμεταλλευτούμε το δυναμικό αυτών των περιοχών. Έτσι, η ειδοποιός διαφορά θα επέλθει όταν τεθούν σαφώς οι όροι για την ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων και το σεβασμό στη φύση στις περιοχές αυτές.

Πρωθώντας δραστηριότητες όπως η βιολογική ή η ολοκληρωμένη γεωργία και κτηνοτροφία και η μικρής κλίμακας αλιεία μπορεί να τονωθεί η τοπική οικονομία. Παραδοσιακά προϊόντα που παράγονται σε προστατευόμενες περιοχές αποκτούν αναγνωρισιμότητα, ακόμα και πιστοποίηση, και αύξηση στη ζήτηση με αποτέλεσμα και οι τοπικοί παραγωγοί να απολαμβάνουν τα οικονομικά οφέλη των προσπαθειών τους για την προστασία της περιοχής τους. Επιπλέον, μέσα από τη δημιουργία «πράσινων» θέσεων εργασίας, όπως είναι η παρακολούθηση και η φύλαξη των προστατευόμενων περιοχών και, ιδιαίτερα, η προώθηση του οικοτουρισμού, εντείνεται ο κοινωνικοοικονομικός χαρακτήρας των περιοχών Natura. Ειδικότερα για τον οικοτουρισμό αξίζει να σημειωθεί ότι θεωρείται η ταχύτερα αναπτυσσόμενη μορφή τουρισμού, με ρυθμό ανάπτυξης 3 φορές μεγαλύτερο από τον τομέα συνολικά. Η ανάγκη για νέες υποδομές ή τη βελτίωση υφιστάμενων δημιουργεί επίσης νέες θέσεις απασχόλησης. Οι περιοχές Natura μπορούν να αποτελέσουν πυλώνα στη μετάβαση μιας περιβαλλοντικά βιώσιμης ανάπτυξης που θα δώσει τέλος σε μοντέλα ανάπτυξης που έχουν οδηγήσει τον πλανήτη στο κόκκινο.

Ήδη βιώνουμε την αποτυχία του αποδεκτού, μέχρι σήμερα, μοντέλου ανάπτυξης, που βασίστηκε στην κατασπατάληση των φυσικών πόρων. Πρόσφατες εκτιμήσεις διαπιστώνουν ότι αν δεν ληφθούν εγκαίρως τα απαραίτητα μέτρα, το κόστος της απώλειας της βιοποικιλότητας, το οποίο υπολογίζεται ότι θα είναι της τάξης του 7% του παγκόσμιου ΑΕΠ μέχρι το 2050 ή περίπου 1,1τρις το έτος, είναι πολύ μεγάλο για να αγνοηθεί. Με αυτά τα δεδομένα, είναι αδιανόητο να πιστεύουμε ότι οι προστατευόμενες περιοχές της χώρας δρουν ανασταλτικά στην όποια προσπάθεια ανάκαμψης της οικονομίας.

Η Ελλάδα είναι από τις πλουσιότερες χώρες της ΕΕ από άποψη βιοποικιλότητας.

Δεν είναι, λοιπόν, ούτε παράλογο ούτε ακραίο το γεγονός ότι περίπου το ένα τρίτο της χώρας έχει ενταχθεί στο δίκτυο Natura. Το ποσοστό, που δεν είναι πολύ μακριά από τον κοινοτικό μέσο όρο, καταδεικνύει τον πλούτο της φυσικής εθνικής μας κληρονομιάς, που είναι αντίστοιχος της πολιτιστικής.

Ένταξη στο δίκτυο Natura δεν σημαίνει αποκλεισμός οικονομικών ή παραγωγικών δραστηριοτήτων. Αντίθετα, αποτελεί την ευκαιρία για τη διαμόρφωση μιας ανάπτυξης που θα καταστήσει την προστασία της βιοποικιλότητας σε συγκριτικό αναπτυξιακό πλεονέκτημα που μπορεί να ενισχύσει την προσπάθεια της χώρας για έξοδο από την κρίση.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στο ένθετο «ΔΑΙΜΩΝ ΤΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ» της Εφημερίδας «Η ΑΥΓΗ», 4 Ιουλίου 2010, σ. 14.